

Lähetäjä
Päijät-Hämeen ympäristöterveys
PL 66
15871 HOLLOLA

Tarkastuskertomus

Terveydensuojelutoimiala
Pvm 31.10.2024
Tapahtumatunnus 1796022

Vastaanottaja
Asikkalan kunta
PL 6
17201 VÄÄKSY

Asia Terveydensuojelulain mukainen säännöllisen valvonnan tarkastus
Kalkkisten ryhmiksen tiloihin ja toimintaan
Toimija Asikkalan kunta (0145208-4)
Kohde Kalkkisten ryhmis
Siltatie 12, 17240 KALKKINEN
Toiminnan nimi Kalkkisten ryhmis
Toiminta Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti
Aika 17.10.2024

Läsnäolijat

Tarkastaja Mira Ikonen

Tarkastuksen perusteet

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden valvontasuunnitelman mukaan päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien säännöllisen valvonnan tarkastustiheys on joka kolmas vuosi. Valvontasuunnitelma on laadittu valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman mukaan. Tarkastus on kohteen ensimmäinen säännöllisen valvonnan tarkastus toiminnan alkamisen jälkeen. Seuraava suunniteltu säännöllisen valvonnan tarkastus on v. 2027.

Havainnot ja toimijalta edellytetyt toimenpiteet

1. KOHTEEN PERUSTIEDOT

1.1 Perustiedot

Havaintojen luokitus A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)

Havainnot

Kohteen kohdetiedot ovat terveydensuojeluviranomaisella ajan tasalla. Toiminta kohteessa on toiminnanharjoittajan 3.7.2024 tekemän ilmoituksen mukaista.

Ryhmäperhepäiväkodissa on yksi lapsiryhmä. Tarkastuksen aikaan ryhmässä on 9 lasta.

Tilat ovat yhdessä kerroksessa ja tilojen kokonaispinta-ala on noin 130 m².

Kiinteistössä on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihtojärjestelmä. Kiinteistö on liittynyt yleiseen vesijohtoverkostoon ja sen jätevedet johdetaan yleiseen viemäriin. Kiinteistö kuuluu järjestettyyn jätehuoltoon.

2. RISKIARVIOINTI JA OMAVALVONTA

2.1 Riskiarviointi ja omavalvonta

Havaintojen luokitus B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)

Havainnot

Terveydensuojelulain 2 §:n mukaan toiminnanharjoittajalla on omavalvontavelvollisuus, jossa toiminnanharjoittajalla on velvollisuus tunnistaa toimintansa mahdolliset terveysriskit, etsiä keinot riskien hallitsemiseksi ja/tai minimoimiseksi sekä seurata keinojen toimivuutta. Terveysriskien tunnistamista ja hallintakeinoja olisi hyvä pohtia yhdessä kiinteistön omistajan kanssa.

Olosuhteiden seurannassa ja ylläpidossa sekä terveyshaittojen ennaltaehkäisemisessä kiinteistön omistajan toimet rakennuksen kunnon seurannassa ja ylläpidossa ovat erityisen tärkeitä.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa esittää, miten

toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja ja työntekijät ovat ottaneet käyttöön (omavalvonta). Omavalvontasuunnitelma voi olla suullinen, mutta terveydensuojelu suosittelee laatimaan kirjallisen suunnitelman, joka on toimipaikassa kaikkien luettavissa, käytettävissä ja hyödynnettävissä, kohteen toiminnan ylläpitämisessä sekä kehittämisessä. Omavalvontasuunnitelman muoto on vapaa. Jokainen toiminta ja kohde on kuitenkin erilainen, joten toiminnanharjoittajan tulee miettiä juuri omaan toimintaansa ja omaan kohteeseensa liittyvät riskit ja niiden hallinta.

Kohteen terveydellisistä olosuhteista ei ole tullut yhteydenottoja tai valituksia terveydensuojeluun.

Toimenpiteet

Terveydensuojelu suosittelee laatimaan kirjallisen omavalvontasuunnitelman.

Tarkastuskertomuksen liitteenä on Päijät-Hämeen ympäristöterveyden ohje "terveydensuojelulain mukaisesta omavalvontasuunnitelmasta". Omavalvonta ohjeita kannattaa etsiä internetistä hakusanalla "terveydensuojelulain mukainen omavalvontasuunnitelma".

Omavalvontaa arvioidaan seuraavalla säännöllisen valvonnan tarkastuksella.

3. TILAT, KALUSTEET, VÄLINEET SEKÄ LAITTEET

3.1 Tilat ja kalusteet

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Rakenteet ja pintamateriaalit ovat ehjiä, siistejä ja toimintaan soveltuvia. Kalusteet ovat ehjiä ja toimintaan soveltuvia. Tarkastuksella ei todettu huomautettavaa tilojen ja kalusteiden osalta. Varasto- ja säilytystiloja on toimintaan nähden riittävästi.

3.3 WC-tilat

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Päiväkodissa on yksi wc lapsille ja yksi henkilökunnalle. Henkilökunnan wc on kauempana ja siten vähäisellä käytöllä. Wc-tiloja on riittävästi käyttäjämäärään nähden. Ohjeistus päiväkodeille on yksi wc-istuin 10 lasta kohti.

Tarkastuksella ei todettu huomautettavaa wc:n varustuksen, kunnossapidon tai siisteyden osalta.

4. TILOJEN TERVEYDELLISET OLOSUHTEET JA VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

4.1 Ilmanvaihto ja sisäilman laatu

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Rakennuksessa on koneellinen tulo- ja poistoilmalaitteisto. Kanaviston nuohouksesta tai suodattimien vaihdosta ei ollut tietoa.

Kohteen ilmanvaihdon toimivuutta arvioitiin aistinvaraisesti ja suuntaa antavalla hiilidioksidipitoisuusmittauksella ruokailutilassa. Sisäilman hiilidioksidipitoisuuden perusteella voidaan arvioida ilmanvaihdon riittävyttä tilojen käyttöön nähden. Sisäilman hiilidioksidipitoisuutta voidaan pitää ihmisestä peräisin olevien epäpuhtauksien indikaattorina ja sen toimenpideraja on 1150 ppm suurempi kuin ulkoilman pitoisuus. Ulkoilman hiilidioksidipitoisuus on noin 400 ppm ja saatu hiilidioksidipitoisuus oli 620 ppm. Hiilidioksidipitoisuus oli matala ja jäi selkeästi alle toimenpiderajan.

Tarkastetuissa tiloissa ei havaittu poikkeavaa hajua tai tunkkaisuutta.

Tiloissa ei ole havaittavissa merkkejä kosteuden aiheuttamista vaurioista rakenteissa eikä tiivistynyttä kosteutta pinnoilla. Tarkastuksella havainnoitiin suuntaa-antavasti sisäilman suhteellista kosteutta Fluke 971 -mittalaitteella. Ruokailutilan suhteellinen kosteus oli 42 %. Sisäilman suhteelliselle kosteudelle ei ole olemassa toimenpidearvoja, mutta tavanomainen vaihteluväli on 20-60 %. Koneellinen ilmanvaihto talvikaudella saattaa kuivattaa ilmaa ja kosteus laskee 10 %. Saatu arvo oli asianmukainen.

Aistinvaraisesti arvioiden sisäilmassa ei havaittu sellaisia tekijöitä tai olosuhdetta, jotka heikentäisivät sisäilmanlaatua.

4.2 Lämpötila ja veto

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Sisäympäristön lämpötiloissa ei havaittu epäkohtia aistinvaraisesti arvioiden. Tarkastuksella havainnoitiin suuntaa antavasti sisälämpötilaa Fluke 971 -mittalaitteella. Ruokailutilan lattialla lämpötila

oli +21 °C. Saatu arvo oli asumisterveysasetuksen mukainen.

Tiloissa huoneilman lämpötila lämmityskaudella tulee olla + 20 °C - + 26 °C ja lämmityskauden ulkopuolella + 20 °C - + 32 °C. Lisäksi on annettu toimenpidearvoja rakenteiden ja pintojen pistemäisille lämpötiloille.

Aistinvaraisesti arvioiden ryhmätilan ja ruokailutilan lattialla tuntui pieni ilman liike. Tämä saattaa talvella ilmojen kylmetessä tuntua vedon tunteena. Mikäli vedon tunnetta havaitaan ja sen arvioidaan aiheuttavan haittaa, tulisi sen poistamiseksi ryhtyä toimenpiteisiin.

4.3 Melu

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Melunhallinnassa ei havaittu epäkohtia. Kohteen ympäristössä eikä kohteessa ole sellaisia toimintoja tai sellaisia teknisiä laitteita, joista aiheutuisi terveyshaittaa aiheuttavaa meluhaittaa sisäympäristöön. Käyttäjien omasta toiminnasta ja/tai heistä itsestään syntyvä ”melu” ei pääsääntöisesti ole terveydensuojelulain tarkoittamaa melua.

4.4 Radon

Havaintojen luokitus   **B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)**

Havainnot

Ryhmäperhepäiväkodit kuuluvat radonin mittausvelvollisuuden piiriin. Ko. tilan sisäilman radonpitoisuusmittauksesta ei ollut tietoa.

Selvitystä ei tarvitse tehdä, jos tila sijaitsee maanpinnan tasosta katsottuna rakennuksen toisessa tai ylemmässä kerroksessa tai jos rakennuksen lattia ja seinät eivät ole kosketuksissa maanpinnan kanssa ja väliin jäävän ilmatilan hyvä tuulettuvuus on ilmeistä.

Toimenpiteet

Toiminnanharjoittajan tulee selvittää radonpitoisuus tiloissa, joissa on maanvastaisia rakenteita tällä radonmittauskaudella 1.9.2024 - 31.5.2025 välisenä aikana. Minimi mittausaika on 2 kk.

Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa tehtyjen radontutkimuksien tulokset Päijät-Hämeen ympäristöterveyteen, kun tulokset ovat saapuneet. Tulokset voi toimittaa sähköpostilla osoitteeseen: mira.ikonen@hollola.fi tai terveysvalvonta@hollola.fi.

5. PUHTAANAPITO

5.1 Siivoustilat ja -välineet, siivouksen laatu, lelujen, liikuntavälineiden ym. puhdistus, tekstiilihuolto

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Siivousvälinehuolto- ja varastotila oli kodinomainen tila. Siivousvälineet ja -aineet olivat siistejä ja asianmukaisia. Kohteeseen on laadittu kirjallinen siivoussuunnitelma. Kohteessa käy ulkopuolinen siistijä. Tilat siivotaan päivittäin.

Aistinvaraisesti arvioiden tiloissa on siistiä eikä siivouksen laadussa ole huomautettavaa.

6. JÄTTEET JA JÄTEVEDET SEKÄ HAITTA- JA TUHOELÄIMET

6.1 Jätteet ja jätevedet (jos oma puhdistamo/umpisäiliö)

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Kohde on liittynyt järjestettyyn jätehuoltoon. Jätteiden käsittely on asianmukaista. Siistijä vie jätteet päivittäin jäteastioihin. Toiminnanharjoittajan edustajalla ei ollut tietoa jäteastioiden sijainnista ulkona.

6.2 Haitta- ja tuhoeläimet

Havaintojen luokitus   **A = Vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)**

Havainnot

Tarkastuksella ei havaittu merkkejä haitta- ja tuhoeläimistä. Toiminnanharjoittajan kertoman mukaan he eivät ole havainneet haitta- ja tuhoeläimiä tai niiden jälkiä.

7. TALOUS- JA KÄYTTÖVESI

7.3 Lämpötilat

Havaintojen luokitus   **B = Vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta)**

Havainnot

Tarkastuksella arvioitiin lämpimän ja kylmän käyttöveden lämpötilaa Testo 104 -mittalaitteella ruokailutilassa olevan käsienspesupisteen hanasta. Lämpimän käyttöveden lämpötilaksi arviointipisteessä saatiin +46 °C ja kylmän käyttöveden lämpötilaksi +16 °C. Vettä juoksetettiin pitkään, mutta lämpimän veden lämpötila ei noussut asetuksen vaatimaan + 50 °C.

Lämminvesilaitteistosta saatavan lämpimän käyttöveden lämpötila tulee olla vähintään +50 °C ja korkeintaan +65 °C. Vesikalusteesta saatavan lämpimän käyttöveden lämpötila on asetettava toimenpiderajojen välille lyhyen juoksutuksen jälkeen. Uusissa ja korjatuissa kohteissa on tavoitteena, että koko verkoston matkalla lämpimän käyttöveden lämpötila olisi vähintään + 55 °C. Lämpötilojen toimenpiderajat on tarkoitettu *Legionella*-bakteerin kasvun ehkäisemiseksi siten, että vesijohdon kaikissa osissa saavutetaan kyseinen lämpötila.

Toimenpiteet

Koska lämpimän käyttöveden lämpötilat eivät täytä asumisterveysasetuksen (545/2015) toimenpiderajoja lyhyen juoksutuksen jälkeen, on toiminnanharjoittajan ryhdyttävä toimenpiteisiin lämpimän käyttöveden lämpötilojen saattamiseksi toimenpiderajat täyttäväksi.

Terveysuojelu kehottaa selvittämään syyn alhaiselle lämpimän käyttöveden lämpötilalle ja poistamaan epäkohdan mahdollisimman pian kuitenkin viimeistään 15.12.2024 mennessä. Terveysuojelu pyytää kirjallista selvitystä sähköpostitse osoitteeseen mira.ikonen@hollola.fi tai terveysvalvonta@hollola.fi mihin toimenpiteisiin epäkohdan korjaamiseksi ryhdyttiin ja millä aikataululla sekä minkälaisia mittaustuloksia lämpimästä käyttövedestä saatiin tehtyjen korjaustoimenpiteiden jälkeen.

Toiminnanharjoittajan tulisi seurata omana omavalvontana lämpimän ja kylmän käyttöveden lämpötiloja säännöllisin väliajoin. Lämpimän ja kylmän käyttöveden lämpötiloista tulisi pitää kirjaa.

Lisätiedot

Tupakkalainsäädäntö; savuttomuuden valvonta

Tupakkalainsäädäntö velvoittaa asettamaan tupakointikieltokyltit savuttomalle alueelle tuloreittien välittömään läheisyyteen. Kyltit tulisi laittaa etupihan ja leikkikentän portin läheisyyteen. Lisäksi kulku leikkikentälle tulee olla savutonta aluetta.

Sovelletut oikeusohjeet

Terveysuojelulaki (763/1994)

Terveysuojeluasetus (1280/1994)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015)

Asumisterveysasetuksen soveltamisohjeet 8/2016

Säteilylaki (859/2018)

Hallintolaki (434/2003)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta (2/2023)

Maksu 250,00 €

Maksuperusteet

Ympäristöterveyden maksutaksa 1.1.2023. Tarkastuksesta perittävä maksu määräytyy tarkastukseen käytettävän työajan mukaan. Työajassa huomioidaan kohteessa suoritettujen tarkastusten lisäksi tarkastuksen valmisteluun ja asiakirjoihin perehtymiseen, tarkastukseen liittyviin järjestelyihin, tarkastuskertomuksen ja muiden asiakirjojen laatimiseen ja toimittamiseen sekä tarkastuksen raportointiin käytettävä aika. Perustarkastuksille on määritetty ympäristöterveyskeskuksen maksutaksassa kohdetyyppikohtaiset kiinteät maksut. Tarkastusmaksun lisäksi peritään kiinteä 40 € käyntimaksu. Käyntimaksu vastaa yhdestä valvontakäynnistä valvontayksikölle keskimäärin aiheutuvia kustannuksia.

Valvontamaksun muutoksenhakuohje

Maksua koskevissa asioissa ottakaa ensisijaisesti yhteyttä kyseisen suorituksen tehneeseen henkilöön ja perus- tai vuosimaksuja koskevissa asioissa sähköpostitse terveysvalvonta@hollola.fi Päijät-Hämeen ympäristöterveyden maksutaksa sekä maksuja koskeva oikaisuvaatimusohje löytyvät verkko-osoitteesta <https://www.ymparistoterveys.hollola.fi/maksut>

Tarkastaja Mira Ikonen
TERVEYDENSUOJELUINSINÖÖRI

+358444801163
mira.ikonen@hollola.fi

Liitteet

Liite 1: Terveysturvallisuuslain mukainen omavalvontasuunnitelma.pdf

Jakelu

Sähköpostitse Jaana Ritvanen ja Pekka Ahlqvist

Terveydensuojelulain mukainen omavalvontasuunnitelma

Terveydensuojelulain mukaan toiminnanharjoittajalla on omavalvontavelvollisuus. Omavalvonta tarkoittaa sitä, että toiminnanharjoittaja tunnistaa toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seuraa niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava myös siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. Tämän ohjeen tarkoituksena on helpottaa toimijan kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista.

Oma- ja valvontavelvoite koskee kaikkia terveydensuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisia toimintoja. Oma- ja valvontavelvoite koskee myös liikkuvia ja väliaikaisissa tiloissa sekä kotona toimivia toiminnanharjoittajia.

Ilmoitusvelvollisuus koskee muun muassa seuraavia toimintoja:

- majoitustoimintaan tarkoitettu tila
- yleisölle avoin kuntosali ja muu liikuntatila, sauna, kylpylä, uimahalli, uimala ja uimaranta
- koulu tai oppilaitos, opetuksen järjestämispaikka, päiväkotiki ja lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikka
- lastensuojelulaitos
- vanhainkoti
- vastaanottokeskus
- solarium, erityistä hygieniaa edellyttävä kauneushoitola, tatuointiliike tai muu huoneisto, jossa harjoitetaan ihoa rikkovaa toimintaa
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjämäärä ja toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa
- talousvesiasetuksen (1352/2015) mukaiset ilmoitusvelvolliset talousvesitoiminnat.

Tämä ohje ei koske talousvesiasetuksen ilmoitettavia toimintoja eikä valvonnan piirissä olevia uima-allastointitoimintoja. Näiden omavalvonnasta, veden laadun varmistamisesta sekä riskinarvioinnista löytyy lisätietoa talous- ja allasvesiasetusten soveltamisoppaissa (Valvira).

Valvova viranomainen

Terveydensuojeluviranomainen valvoo ilmoitusvelvollisten toimintojen terveydellisiin olosuhteisiin vaikuttavia tekijöitä. Viranomainen arvioi omavalvonnan toimivuutta ja miten toiminnanharjoittaja täyttää huolehtimisvelvollisuutensa. Toiminnanharjoittajaa voidaan pyytää esittämään, miten toimintaan vaikuttavat riskit on tunnistettu, miten niiden vakavuus on arvioitu ja mitä riskien hallintakeinoja toiminnanharjoittaja on ottanut käyttöönsä. Omavalvonnan toimivuus tarkastetaan osana säännöllistä valvontaa.

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden terveydensuojeluviranomaiset suosittelevat kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista, joka on kaikkien luettavissa, käytettävissä ja hyödynnettävissä toiminnan ylläpitämisessä sekä kehittämisessä.

Kirjallinen omavalvontasuunnitelma on hyvä työkalu myös henkilökunnan perehdyttämisessä.

Omaavonnan sisältö

Omaavonntasuunnitelmassa kuvataan toimintaa, toiminnan riskitekijöitä sekä riskitekijöiden ennaltaehkäisyä. Riskien tunnistamisella ja seurannalla on ennaltaehkäisevä vaikutus terveystaitojen syntymiseen. Toimijan tulee tunnistaa toimintaan liittyvät riskitekijät ja tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin riskien pienentämiseksi. Toimijan tulee myös päättää millä toimenpiteillä riskejä hallitaan. Riskejä arvioidaan aina uudelleen, jos olosuhteet tai toiminta muuttuu oleellisesti. Omaavonntasuunnitelmaan kuuluu myös terveydellisiin olosuhteisiin liittyvien ilmoitusten ja toimenpiteiden kirjaaminen ja dokumentoinnin säilyttäminen. Dokumentoidut toimet tulee tarvittaessa voida esittää terveydensuojeluviranomaiselle.

Terveydensuojelulain omaavonnan osa-alueita voi olla käsitelty myös muiden viranomaisten vaatimissa turvallisuus- tai omaavonntasuunnitelmissa. Toimija voi hyödyntää jo mahdollisesti olemassa olevaa omaavonntaa täydentämällä sitä niin, että se vastaa myös terveydensuojelulaissa tarkoitettua omaavonntaa. Tai omaavonntasuunnitelmassa voidaan viitata muuhun materiaaliin tai dokumentit voidaan liittää omaavonntasuunnitelman osaksi.

Omaavonntasuunnitelmassa on hyvä käydä ilmi alla olevia aihealueita. Kohteesta riippuen kaikkia seuraavia kohtia ei omaavonntassa tarvitse välttämättä käsitellä. Suunnitelmaan voi lisätä vastaavasti ohjeistuksesta puuttuvia asioita. Pääasia on, että toimija tunnistaa juuri oman toiminnan ja toimintaympäristön riskit sekä tuntee niihin liittyvät määräykset ja suositukset.

1. Toiminta

Toiminnan kuvaus ja tilat

- tiloissa harjoitettava toiminta tai palvelu
- toiminta-ajat
- henkilömäärät, esim. asiakkaat, henkilökunta, tilojen suurin yhtäaikainen henkilömäärä
- WC-istuinten ja vesipisteiden määrät
- siivous- ja pyykkihuolto
- toiminnassa käytettävät laitteet
- työvälineiden desinfiointi/sterilointi
- pintojen puhdistus ja desinfiointi
- kiinteistöhuolto
- jätehuolto.

Tilojen terveydelliset olosuhteet

- fyysikaaliset olosuhteet, kuten ilmanvaihto, lämpöolot, melu, valaistus, vesi
- kemialliset ja biologiset olosuhteet, kuten rakenteiden ja toiminnan vaikutus sisäilmaan, sisäilman hiukkasmaiset epäpuhtaudet.

2. Toiminnan riskitekijät

- sijainti ja ympäristö
- herkäät väestö- ja riskiryhmät, kuten lapset ja vanhuksat, suuret henkilömäärät
- toiminnot, joihin sisältyy mahdollinen terveysriski
- pintojen ja tilojen helposti puhtaana pidettävyys
- haittaeläimet ja tuholaiset
- toiminnassa ja tiloissa tapahtuvat muutokset

- huoneiston korjaustarpeet
  - talousvesi ja käyttövesi.
3. Riskitekijöiden ennaltaehkäisy
- toiminta ja tilojen riittävyys sekä soveltuvuus toimintaan nähden
  - ajantasainen selvitys rakennuksen kunnosta on tehty
  - henkilökunnan perehdytys ja ajantasaiset työ- ja toimintaohjeet
  - asiakkaiden ohjeistus
  - sidosryhmien välinen yhteistyö ja viestintä
  - toiminnassa käytettävien laitteiden toimivuuden seuranta
  - sisäilmaongelmissa toimiminen ja milloin on syytä epäillä sisäilmaongelmaa
  - epidemioihin ja muihin häiriötilanteisiin varautuminen
  - haittaeläinten torjunta
  - tilojen ylläpito, seuranta ja dokumentointi:

- tilojen siisteys, järjestys ja hygienenisyys (siivoussuunnitelma ja sen toteutumisen seuranta)
- kiinteistöhuoltosuunnitelma (ilmanvaihtolaitteiden nuohous ja puhdistus ja tilojen korjaukset / toimivuus).

Kohteille ominaisia terveyshaittaa aiheuttavia riskejä

Kaikkia toimintoja koskevat riskit

Toimintoihin liittyviä riskejä ovat tilojen riittämättömyys, soveltumattomuus ja riittämätön hygienia. Talous- ja käyttövesi, vesijärjestelmät, sisäilma ja ilmanvaihto, tupakan savu, jätehuolto ja jätevedet sekä ympäristön vaikutus erityisesti väestö- ja riskiryhmille.

Edellisten riskien lisäksi tähän on lueteltu lyhyesti joihinkin toimintoihin liittyviä erityispiirteitä.

1. Majitustoiminta

- käymälöiden sekä muiden tilojen riittävyys ja soveltuvuus
- liinavaatehuolto (lisäriskinä asiakkaiden henkilökohtaiset liinavaatteet)
- haittaeläimet (mm. luteet ja syöpäläiset).

2. Sosiaalihuollon palvelut

- toiminnan ja tilojen vastaavuus käyttötarkoitukseen
- liinavaatehuolto.

3. Lasten ja nuorten kohteet

- käymälöiden sekä muiden tilojen riittävyys ja soveltuvuus
- melu
- materiaalien sekä esim. lelujen sopivuus ja puhdistettavuus
- liinavaatehuolto
- haittaeläimet (mm. täit).

4. Opetustoiminta

- käymälöiden sekä muiden tilojen riittävyys ja soveltuvuus
- melu
- materiaalien sopivuus ja puhdistettavuus.

5. Kauneushoito- ja ihonkäsittelylaitokset

- työtapojen hygieenisuus
- toimenpidevälineet ja niiden turvallisuuteen liittyvät seikat.

6. Liikunta ja virkistystoiminta

- siivousvälineiden säilytystilat sekä huoltoväli
- erityisryhmien huomioiminen
- uimaveden laatu (mm. levät, suolistoperäiset mikrobit, jätevedet)
- uima-allasveden käsittely sekä omavalvonnan dokumentit.

7. Muu terveystarkkailun kohde (muut työtilat)

Sisäilmaan ja talousveteen liittyviä riskejä

Sisäilma ja ilmanvaihto

Sisäilman laatuun vaikuttavat monet tekijät, kuten esim. ilmanvaihdon toimivuus, sisäilmassa esiintyvät pölyt, hiukkaset, kemialliset epäpuhtaudet ja mikrobit. Päijät-Hämeen alueella radon tulee ottaa huomioon ja tarvittaessa mitata sisäilman radonpitoisuus.

Ilmanvaihdon tarkoituksena on poistaa oleskelutilojen sisäilmasta epäpuhtauksia, kosteutta ja liiallista lämpöä sekä huolehtia puhtaan korvausilman saannista.

Sisäilmahaittaa voi epäillä, mikäli rakennuksessa esiintyy esimerkiksi seuraavanlaisia epäkohtia:

- epäilyttävä/häiritsevä haju (esim. pistävä tai maakellarimainen haju)
- tunkkainen ilma
- liian alhainen lämpötila tai veto
- liian korkea lämpötila
- näkyvä home tai kosteusvauriojälki
- riittämätön ilmanvaihto
- oireilu, joka helpottuu tai katoaa muualla oleskeltaessa.

Sisäilman laatuun voi vaikuttaa esim. huolehtimalla sopivasta lämpötilasta, riittävästä ilmanvaihdosta sekä pitämällä tilat siisteinä ja puhtaina.

Omavalvonnassa kannattaa huomioida esim. ilmanvaihtolaitteistojen puhdistukseen ja huoltoon liittyvät asiat, kuten tuloilmasuodattimen säännöllinen vaihto sekä tulo- ja poistokanavien puhdistus. Suunnitelmassa tulisi myös huomioida käyttäjien perehdytys kyseisiin laitteisiin.

Talous- ja käyttövesi sekä muut vesijärjestelmät

Kaivoveden laatuun vaikuttaa suurimmalta osin kaivon kunto ja pohjaveden laatu. Muita laatuun vaikuttavia tekijöitä ovat esim. radioaktiiviset aineet, raskasmetallipitoisuudet, lähiympäristö, pieneläimet ja kaivon sijainti.

Vesilaitos vastaa toimittamastaan verkostoveden laadusta. Kiinteistön veden laadusta ja kiinteistön putkistojen kunnosta vastaa kiinteistön omistaja. Vettä ei tule käyttää, jos siinä havaitaan poikkeavaa hajua, makua tai väriä tai veden epäillään aiheuttavan oireita.

Toiminnanharjoittajan vastuulla on veden laadun ja lämpötilan havainnointi sekä mahdollisista poikkeamista ilmoittaminen.

Veden lämpötila on tärkeä legionellabakteerien kasvuun vaikuttava tekijä. Ne pystyvät lisääntymään 20–45 °C lämpötilassa. Lämpimän käyttöveden lämpötilan tulisi olla hanasta mitattuna vähintään 50 °C ja kylmän veden lämpötilan alle 20 °C. Legionellojen torjumiseksi lämmin käyttövesi kannattaa pitää noin 55–60 asteisena järjestelmän iästä huolimatta.

Lämmitetty vesijohtovesi eli käyttövesi on tarkoitettu pesuvedeksi, eikä sitä pidä juoda tai käyttää ruoan valmistamiseen.

Veden lämpötilaa suositellaan seurattavan mittauksin osana omavalvontaa. Jos vedessä havaitaan poikkeamia, tulee ottaa yhteyttä isännöitsijään sekä tarvittaessa vesilaitokseen ja terveydensuojeluviranomaiseen.

Lisätiedot

Päijät-Hämeen ympäristöterveys
terveysvalvonta@hollola.fi